

Uredništvo
in upravnishstvo:

Kolodvorske
ulice šte. 15.

Z urednikom se
more govoriti
vsaki dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:

Šeststopenjska peti-
vzeta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsaki dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano

v upravnishstvu:

za celo leto 6 gld.,
za pol leta 3 gld.,
za četrt leta 1 gld.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja

za celo leto 10 gld.,
za pol leta 5 gld.,
za četrt leta 2 gld.
50 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 12.

V Ljubljani v sredo 12. marcija 1884.

Tečaj I.

Naši gozdi in skrb za njih obstanek.

I.

Človek je bil in ostane velik sebičnež, vsa njegova skrb teži na to, da dobiva od vsake reči kolikor največje koristi, ne oziraje se na to, ali se je s tem naredila drugim kaka škoda, tudi niti na to ne pazé, da si, potegnivši od česar sedaj dobiček, s tem škoduje za prihodnost.

Izrek ta je splošno veljaven; njegovo istinitost pa hočemo dokazati tudi s tem, da v kratkem preiskujemo, kakošnih koristij donajajo gozdi, kako se z njimi ravna in kako skrbé posamezniki za njihov obstanek.

Največji del prebivalstva v naši kranjski deželi se živi s poljedelstvom; obrtnija, če tudi se od dné do dné razširja, vendar še ni toliko razvita, kakor v nekaterih drugih deželah, kjer se veliki del prebivalstva z njo živi. Zemeljske razmere pa so v obče takošne, da se poljedelci s poljedelstvom samim ne morejo obogatiti, nasprotno si oni s tem prislužijo komaj le svoj vsakdanji kruh, sploh toliko, kar neobhodno trebajo za svoj živež. Novcev za davke in druge potrebne troške si morajo iskati po drugih potih, bodi si od živinoreje, trtoreje — ali pa iz gozdov. Ne bilo bi težavno s številkami dokazati, da imamo na Kranjskem najbolj imovite posestnike ondú, kjer je še največ in najmenj poškovanjih gozdov. To velja o malih in velikih posestnikih. Žalibog, zemlja je v obče takošna, da je poljedelstvu in vinoreji le deloma ugodna ali pa za to rabo ni ter služi le za pašnike ali gozde. Vsled tega tvorijo gozdi na Kranjskem največji del národnega premoženja.

Poleg tega so gozdi zelo imenitni še iz drugih uzrokov, kateri uzroki pa se redkokrat jemljejo v poštev, čeravno bi po tem merilu morali staviti ceno gozdov še dosti

više nego jo stavi posestnik, cené po stotakah množino lesa, katerega dobiva na leto iz svojih gozdov.

Gozdi so faktor, ki kaj mogočno vpliva na podnebje in vsled tega na razvoj vse druge vegetacije. Nimamo dovolj prostora in sploh ni naš namen, da bi imenitnost gozdov v tem oziru vsestransko pojasnjevali, omeniti vendar moramo najvažnejše točke.

Po svoji notranji organski osnovi donajajo gozdi zraku veliko vlažnosti, od česar dobivajo druge rastline dobička dovolj, posebno v poletnem času, ko uže huda vročina pritiska. Le pogledjmo, kjer se zemlja najprej osuši, ali blizu gozdov ali pa v krajih, kjer v bližini ni nobenega večjega gozda! Še večja korist prihaja rastlinam od gozdov vsled tega, da gozdi hitrih izprememb v zračni temperaturi ne pripuščajo. Po dnevi narasta vročina v gozdu in njegovem obližji počasno, v noči pa se toplota počasno izgublja. Jeseni in pozimi se izgublja poletna toplota v gozdih počasno, kakor z druge strani spomladi toplota bolj počasno narasta. V tem oziru poravnava gozdi zračno temperaturo v svojem okrožji takó, da postane podnebje tudi v krajih, od velikih vodá bolj oddaljenih, nekako podobno namorskemu podnebjú. Vetrovom jemljejo gozdi njih sušilno moč in zmanjšujejo, kar je še več vredno, njih mehanično silo. O istinitosti tega se je lahko prepričal uže vsak, kdor je potoval po našem Krasu, ko je razsajala po njem burja.

Dosti več, kakor gozdi v ravninah, koristijo pa gozdi po hribih in rebrih rastoči. S svojimi koreninami vzdržujejo rodovitno zemljo na teh krajih, katero drugače močne povodnje splavijo v nižave, da molé ondú, kjer so stali nekdanj ponosni gozdi, v kratkih letih prazne in puste goljave proti nebu, tako rekóč kot svarilo, da je treba gozde ondú, kjer še stojé, čuvati in pokončevanja varovati.

S pogozenih hribov moreta deževnica in snežnica v nižave le počasno odtekat, ter

zlezeta v večji meri v zemljo, od koder potem napajata naše vrelce. Reke in potoki dobivajo svojo dotekajočo vodo bolj enakomerno ter ob deževnem vremenu in spomladi, ko se sneg tali, ne narastajo do óne osodepolne višine, da izstopajo iz svojih strug ter preplavijo vso okolico, pokončujé vse ondotne pridelke. Kdo se ne spominja velikih povodenj, ki so pred dvema letoma na Tirolskem in Koroškem naredile škode za blizu 25 milijonov goldinarjev! Veščaki trdijo odločno, da óne povodnje ne bi nastale nikoli tolike, ko bi se razgozdenju v ónih krajih bile postavile ob pravem času potrebne meje.

Isto tako, kakor povodenj, bati se je v razgozdenih hribovitih deželah snežnih plazov in zemeljskih udorov.

Iz navedenega bode menda uže dovolj razvidno, kako dragocen zaklad hranimo v svojih gozdih, ki postanejo vsled svojega obširnega vpliva na podnebje in rastlinski razvoj blago, do katerega nima pravice samo zasebnik, ampak v določenih mejah tudi sosseka, dežela in država; — razvidno pa je tudi, da imamo sveto dolžnost, ta zaklad čuvati in skrbeti za to, da se z njim ne okoristujemo sami, ampak da ostane ohranjen tudi našim zanamcem.

Iz državnega zbora.

V ponedeljek se je nadaljevala budgetna debata. Razgovor se prične s krepkim odgovorom ministra Pražaka, ki je tolmačil svojo izjavo v jezikovni debati in ostro zavračal posl. Carnerija. Koncem svojega govora dal je pa tudi desnici dober svet, ki ima praktično veljavo tudi v naših razmerah. Čestokrat se čujejo pritožbe, da se enakopravnost le polagoma izvršuje; minister opozoruje gledé tega na mnogoletno navado, na zastarele predsodke, zlasti pa na to, da so se učilnice še le v novejši dobi primerno uredile, tako da se med starejšimi sodniki nahaja le malo takih, kateri bi

zobe zamrmrá, da me razgovor s tako priprostim meščani ne more posebno zanimati in bi to morda moji babki ne bilo prijetno... Pri tej besedi sežem mu v govor, da mi babica nima več zapovedovati.

— Ali ste uže dobili imenje v svojo posest? vpraša Baburin.

— Ne, nisem še dobil! odgovorim.

— No, torej... Baburin ne dokonča stavka; ali dopolnim ga mesto njega sam za-se: „torej si še nedorasel.“ — Z Bogom! rečem glasno in otidem.

Uže sem stopil iz dvora na ulico, ko prihiti Muza iz hiše ter mi stisne v roko zmečkan listek in takoj zopet izgine. Pri prvi luči razvijem listek. S trudom razberem blede, s svinčnikom napisane vrstice: „Za božjo voljo — pisala mi je Muza — pridite jutri po veliki maši v Aleksandrovske vrt poleg Kutafijskega stolpa čakala vas bodem ne odrecite mi tega in ne naredite me nesrečne jaz moram vsakako z vami govoriti.“ Pravopisnih napak v tem listu ni bilo, ali ločnic tudi ne. Ves radoveden se vrnem domov.

(Dalje prihodnjič.)

Listek.

Punin in Baburin.

(Spisal Ivan Turgénev, poslovenil K. Štrekelj.)

(Dalje)

Tako preidete dve uri... ne posebno prijetno, dasi se Punin trudi, kakor le mogoče, „zabavati častito družbo“. Med drugim postavi se pred enega kanarčka, odpre kletko in komanduje: „Na kupolo! Začni koncert!“ Takoj prileti kanarček, sede na kupolo, to je, na Puninovo plešo, in zapoje iz vsega grla, otrešajoč s krili in vrteč se od ene strani na drugo. Ves čas koncerta se Punin ne gane, le s prstom diriguje z lahka in utrinja z očmi. Jaz se ne morem vzdržati smeha... ali niti Baburin, niti Muza ne črhne.

Prav pred odhodom mojim pride mi Baburin z nepričakovanim vprašanjem. Izvedeti želi od mene, človeka, ki obiskuje vseučilišče, kedo je bil Zenon in kaj jaz mislim o njem?

— Kateri Zenon? vprašam osupel.

— Zenon, stari modrijan. Ali vam ni znan?

Nejasno spominjal sem se nekega Zenona, osnovitelja stójiške šole, sicer pa nisem vedel o njem ničesar. — Da, filozof je bil, spregovorim naposled.

— Zenon, nadaljuje počasi Baburin, je tisti modrijan, ki je dokazal, da trpljenje ni zlo, ker potrpežljivost vse premaga, in da je na svetu le eno dobro: pravičnost, in da celo krepost sama ni nič drugega nego li pravičnost.

Punin pobožno posluša.

— Ta izrek povedal mi je neki tukajšnji meščan, ki ima mnogo starih knjig, nadaljuje Baburin; — jako mi je dopadel; ali vi, kakor vidim, se ne zanimate za take predmete.

Baburin je imel prav. S takimi predmeti se jaz nisem bavil. In vendar postal sem, odkar sem vstopil v univerzo, še hušji republikanec nego Baburin. Kaka slast mi je bila, razgovarjati se s kom o Mirabeauju in Robespieru, posebno o Robespieru... nad pisalno mojo mizo visele so litografirane podobe Fouquier-Tainvilla in Chalierja. — Ali Zenon?! — Kedo se je briga za Zenona?

Ko se poslovim, prosí me Punin jako silno, naj jih obiščem tudi naslednjega dne, v nedeljo. Baburin me ne povabi, da, celo skozi

deželnih jezikov bili po vsem zmožni v besedi in pisavi. Preteklost g. ministra nam je porok, da s tem ni nameraval braniti one hudobne nagajivosti, onega strastnega mrzenja, s kojim se odlikujejo tudi pri nas posamezni gospodje po nekaterih uradih.

Desnica je živahno odobraval Pražakov govor, levica pa ga je spremljala z ironičnimi opombami in porogljivim smehom.

Na to se vzdigne Plener ter spusti dolg govor proti ministerski klopi. Očividno je ta poslanec najodličnejši govornik naše opozicije, njegov upliv raste od dné do dné in starega Herbstja je uže po polnem v kot potisnil. Svojo temeljito izobraženost in govorniško silo pokazal je tudi pri tej priliki, ali strast, ki navdihuje vso manjšino, zaslepila je tudi njega in zabredel je tako daleč, da bi avstrijski narodi morali smatrati za veliko nesrečo, če se Plenerju uresniči srčna želja in če postane enkrat finančni minister. Tako je očital sedanji vladi, da je tekom štirih let za železnične zgradbe potrošila 117 milijonov in s tem povikšala državni dolg; te železnice bodo neproduktivne, in dolgove delati za take zgradbe je silno nevarna prikazen. To je pač stališče najbolj tesnosrčnega fiskalizma! Korist železnic se blagodejno čuti, ako se razvija trgovina in obrtnija, ako poskoči zemljišna renta, ako ljudstvo lažje prenaša svoja davčna bremena, in to upliva ugodno na državni proračun tudi tedaj, če železnični promet sam na sebi ne vrže svojih obrestij. Sicer se pa ne sme pozabiti, da so gospodje levičarji takrat, ko so oni imeli neomejeno gospodarstvo v naši državni polovici, se ravnali po čisto drugih nazorih, in v severni Česki, ki je od nekdanj *enfant gâté* naše levice, zidali so toliko železnic, da nas kar oči zabolé, ako si ogledamo pisano železnično karto teh pokrajin. Marsikatera teh konkurenčnih prog je neproduktivna, celo opustile so se nekatere, ali takrat, ko je šlo za njene volilce, ni imela vladujoča stranka takih gospodarstvenih pomislekov. Vsakako pa je tudi čudno, da je opozicija sama glasovala in govorila za vse te železnice, katere sedaj kot neproduktivne pobija njen „champion“, g. Plener!

V prvem finančnem delu govora poslanca hebske trgovinske zbornice je bilo vendar še dokaj jedra, ali drugi del, v katerem je bivši legacijski tajnik svetu razodeval svojo državniško modrost, je bil ob enem strasten in naiven. Zlasti kar je Plener povedal o uplivu spremenjene vnanje politike na notranje razmere, je tako prazno, da čisto nič ne obžalujemo njegov rani izstop iz diplomatske službe. In ker je patetično vskliknil, da je izjemne naredbe porodil goli strah — se vidi, da mu je bilo do sedaj še premalo anarhističnih zločinov in da bode vest njegova potolažena stoprav tedaj, če se bodo ljudje poklali kar na trume in če bo dinamit razdiral cele ulice in predmestja. Še le tedaj bo g. Plener izjemne naredbe opravičenimi priznaval!

Za Plenerjem govoril je Poljak grof Dzieduszycki, ki je sem ter tja srečno polemizoval s predgovornikom, in potem levičar dr. Menger, kateri je le pretiraval najbolj drzne misli Plenerjeve.

O seji se poroča:

Minister Pražák je poprijel koj v začetku besedo; rekel je med drugim: Ne bil bi še danes se oglasil, ko bi ne bil posl. vitez pl. Carneri izgovoril neke opazke gledé mojega govora o jezikovnih naredbah za Česko in Moravsko. Bil sem v istini iznenaden, da je uže generalni govornik levice iztrgal nekoliko besedij iz mojega govora, ki niso v nikaki zvezi s celoto. Iz teh besedij je sklepal, da sem povzdigoval posebno državno pravo kraljevine česke, in da bi bilo vsled teh besedij morebiti nastalo veliko vznemirjenje, ko bi ne bil gospod govornik in njegova stranka ljudstvu prigovarjala in ga pomirjevala. Res sem se čudil temu početju in tudi interpelaciji, ki jo je stavila Vaša stranka 5. febr. do skupnega ministertva zaradi mojega, po njeni trditvi protustavnega govora. Vlada na to interpelacijo

ni odgovorila, ker izjava jednega ministra pač nemore biti povod, da se interpelira celo ministertvo in ker je navada, da se takoj med debato pojasnijo dvomljivi izrazi. Ker se pa mojim besedam prizna velika važnost, tu še enkrat izjavim, ta sem tedaj govoril zoper razdelitev Česke, da sem svaril pred tacimi agitacijami, da sem s svojimi besedami le jedinstvo Česke in njeno nerazrušljivost imel pred očmi, ki je zaščiten z osnovnimi državnimi zakoni; zato je jasno, da sem tukaj z besedo „državno pravo“ menil državne osnovne zakone. Tako me je večina razumela in moram res obžalovati, da je generalni govornik na ta način zoper mene polemiziral.

Odgovarjati moram tudi še na druge stvari. Navedla se je pravda pri sodnji v Landskroni, ki se je vršila nemški, višja deželna sodnija pa je izdala sodbu v českem jeziku. Jaz sem takoj mislil, da je temu vzrok kaka pomota. Res mi je predsednik višje deželne sodnije stvar na ta način pojasnil. Obravnava je bila nemška, kakor so vse pri tej sodnji. Ako je potrebno, se posamezni akti potem prevedo na česki jezik; v tem slučaju pa je po pomoti se zapisala na akt opazka „le česki“ — in v tem jeziku se poslalo na stranke. Referent je preobložen z delom in taka pomota lahko nastane. Sploh sem pa vse vkrenil, da se reč popravi.

Poslanec Carneri je tudi govoril o denunciacijah, ki so postale navadne pri sodnijah, tako, da kolega ni več varen pred kolegom. To moram pač odločno zanikati. Jaz ne držim nič na anonimna poročila, a če govornik misli, da ne bodem preiskaval nobenega došlih naznanil o nepravilnem postopanju, potem se vendar le moti. Sploh pa se je gosp. poslanec posluževal jezika, kakršen se malokdaj čuje v tej zbornici. Ako je v debati bilo tudi čuti od desnice, da vlada premalo stori za ravnopravnost, moram reči, da ni tako težko premagati starih vkoreninjenih predsodkov, da imamo sedaj malo starejših sodnikov, ki bi znali dobro jezik narodov — in zato blagovolite malo potrpeti, gospoda moja; s časom se bode stvar na boljše zasukala.

Jaz sem prepričan, da bode s časom stanje se zboljšalo tudi na Českem. Že sedaj se oglašajo pomirljivi možje nemške stranke in upam, da pridejo Nemci vseh kronovin do spoznanja, da je treba sporazumljenja; upam, da se ne bodo dali zapeljati v strasti in odvrtni od one lepe ideje, ki jih navdaja sedaj, namreč od ideje pravice in resnice. (Dobrokljici. Smeh na levi.)

Poslanec Plener polemizuje zoper predgovornika. Pravi, da so njegove besede rodile na desnici pač le notranje usmiljenje z gosp. pravosodnim ministrom. Sploh pa hoče koj govoriti o budgetu. Sedanja vlada ima to čast, da so dosegli troški prvič v Avstriji ogromno svoto pol milijarde. Obstane nadalje, da se je splošni finančni položaj zboljšal, a v istini le za dobra 2 milijona — in to mu je veliko premalo gledé na boljše dohodke zadnjih let. Od l. 1880 so poskočili troški za skupne zadeve za 8 milijonov, upravni troški za ravno toliko. To so silne številke, navzlic štedilni komisiji, ki uže dve leti poseda, a nič ne dá čuti od sebe. Posebno pa narašča državni dolg; samo interesi znesó sedaj pod to vlado 10 milijonov na leto več ko prej. Vse te stvari svarijo nas k previdnosti. Mi smo stavili predlog o nemškem državnem jeziku; s tem bi se bil mir povrnil med narodnostne boje, a vlada ga je pobijala, kakor danes razdelitev Česke. Vendar je vlada sama zakrivila, da se oglašajo taka zahtevanja! Vrh tega pa pride v nesrečni Avstriji še izjemno stanje — in mera béd je polna. Izjemno stanje je dete strahu in vlada je predaleč šla z njim zaradi par atentatov. Govornik potem omenja delavskega vprašanja in ga porabi se ve da za napade zoper ministertvo in desnico, in sklepa, da so jedini vspehi vlade: Povečanje dolga, boj med narodi in izjemno stanje!

Poslanec Dzieduszycki polemizuje zoper predgovornika in povdarja, da je Avstrija

mногоjezična, da jo je zato težko vladati, a čas bode ogladil sedanje sovraštvo in mir bode zašel med narode. Krona je ščit raznih ljudstev in daje jednake pravice vsem. Zato zasluži prevzvišeni naš vladar, ki ravnopravnost izvršuje, pač ime drugega ustanovnika Avstrije, mnogo bolj nego Josip II.

Poslanec Menger ugovarja predgovorniku, češ da pomaga v poljskem deželnem zboru tlačiti poltretji milijon Rusinov. Tam naj bi bil razvijal svoje nazore o ravnopravnosti narodov. Menger tudi dokazuje, da Slovani v Sileziji ne trpé nikake krivice, kakor je izjavil se poslanec Adámek.

Na predlog posl. dr. Sturma se potem seja konča.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

O budgetni debati poročamo na prvem mestu. 10. t. m. se je sešel odsek za posvetovanje Chlumeckijevih agrarnih načrtov. Volil se je pododsek, in levičarjem se je prepustilo v njem 5 sedežev.

V Budimpešti je sprejel justični odsek predlog, da se imajo v dveh letih prenehati hišne zadruge v Vojaški Krajini.

Tuje dežele.

Iz Petrograda se poroča, da se bode prihodnji petek v Gačini slovesno praznovala obletnica, odkar je car zasedel prestol; pričakuje se miru ugodna izjava od carjeve strani.

V pariški zbornici je 10. t. m. pobijal minister Tirard predlog o zvišanji učiteljskih plač, ker ni nikjer potrebnih novcev. Poročevalec Bert pa ugovarja, da bi se uže lahko dobili potrebni fondi iz budgeta za bogočastje. Predsednik Ferry to zanika in izjavi, da vlada more samo preloženje predloga sprejeti. S 315 glasovi zoper 217 sklene potem zbornica v vladinem zmislu.

General Millot poroča, da je 7. t. m. pričel prodirati zoper Bac-Ninh. Ladija „Musqueto“ je imela boj s sovražniki in je izgubila tri vojake.

O atentatu na grofa Pariškega se sodi, da so ga njegovi lastni privrženci pripravili le na videz, da bi pretendentu pridobili simpatij.

Iz Sudana prihajajo neugodna poročila. Celo Gordon obupuje nad vspehom. Poslanci Mahdijevi skorej vse rodove podpihujejo in na svojo stran pridobivajo. Mahdi sam je poln poguma in brez bojazni, ker zna, da bodo Angleži kraje zapustili brez vspehov. Chartum je skorej čisto obkoljen. Med ljudstvom v Egiptu tako vré, da je bilo treba poslati dve angleški koloni v Delto. Hujskači ščujejo narod zoper Angleže in stanje postaje povsod vedno bolj zamotano in težavno.

Dopisi.

Od Save, 9. marcija. [Izvirni dopis.] (K članku „Kako naj bi se uravnale naše občine.“) Oziraje se na konečni stavek gori navedenega članka v tem listu št. 7 ne morem si kaj, da ne bi o tej velevažni stvari nekoliko besedij spregovoril in navajal, katere sem sam doživel.

Kakor se v omenjenem članku istinito naglašá, našemu ljudstvu sedanje občine zares ne ustrezajo, ker jim večidel pri še tako dobri volji ni mogoče tega izpolnovati, kar se jim po občinski postavi 17. februarja 1866 kot domači delokrog naklada, ne gledé na to, kar se jim v izročnem področji v izdelovanje odkazuje.

Ker se z nasvetom, v kojem se stvar tako temeljito razmotriva, po vsem strinjam, in bi se zastoj trdil, o potrebni uravnavi občin kak boljši nasvet staviti, moram priznati, da je vzrok pomanjkljivosti denašnjih občin v prvi vrsti tú iskati, da je njih obširnost tako različna. Zategadelj naj bi se po nasvetu v male in velike ali nadobčine uravnale, katere bi na ta način po mojem

nmenji trden temelj bile razvoju občinskega življenja, na kojega bi se tudi državna uprava krepkeje nego zdaj naslanjati mogla.

Da se male občine ohranijo, oziroma iz nova napravijo, je splošna ljudska želja, ker imajo ravno posestniki za časa, odkar so se živinski potni listi vpeljali, mnogo potov do svojega, po nekaterih krajih zelo oddaljenega župana in si želé, da bi se smeli ti potni listi v obširnih občinah od svetovalcev ali odbornikov na več krajih izdelovati. Županom v malih občinah je tudi mogoče, svoje občane, tako rekoč vsakterega odrastlega človeka, na tanko poznati ter v slučajih, na primer pri obravnavah zarad vojaškega oproščenja, o davčnih zadevah, o spričalih za sodnijsko porabo itd., temeljite izjave oddajati, kar se od županov v sedanjih obširnih občinah zahtevati ne more in se čestokrat primeri, da so važne informacije vendar le dvomljive vrednosti.

Da bi se pa iz nova velike ali glavne občine uravnale, bilo bi kaj posebno dobrega in bi, kakor nasvetovano, mnogo koristilo:

a) Prevzele bi vsa delovanja, katerih iz naravnih vzrokov male občine izvrševati ne morejo;

b) bi se razporom med občinami istega davčnega okraja — radi domovinstva — v okoliščini prišlo;

c) bi lahko prevzele delokrog cestnih odborov;

d) bi se — kakor po drugih kronovinah — okrajne blagajnice brez vse teže odpravile in v tem oziru občinska samouprava razširila, ker je znano, da imajo županstva dandanes pri proračunih za okrajno blagajnico le — nasvete staviti;

e) odpravilo bi se lahko marsikatero nepotrebno delo, katero se sedaj kot „dvojna uprava“ (Doppelverwaltung) smatra; na primer bi se mogle javne in druge bolnice v poizvedenju o pristojnosti ter premoženju oskrbovanih bolnih — naravnost na glavne občine obračati mestu na okrajna glavarstva, kar se sedaj v toliki meri godi in urnega uredovanja nikakor ne pospešuje.

Ker bi na ta način urejene občine ljudstvu in državi brez dvojbe ustrezale, bilo bi le želeli, da se stvar uresniči in to čem preje tem bolje.

V.

Razne vesti.

— (Noša princezinje Gizele.) Laški listi zelo hvalijo priprosto nošo princezinje Gizele, ki je te dni obiskala s svojim soprogom laški polotok. Na vseh promenadah je imela jedno in isto modno obleko, in pri neki svečanosti v kvirinalu bila je opravljena v gladko roza-obleko brez vsacega lišpa. To priprosto nošo visoke gospé priporočajo v — vzgled potratnim damam, ki same ne vedó, kako bi več dragocenosti spravile na svoj život!

— (O umoru v Sibiriju) se brzojavi, da so priprli tamošnjega advokata Rud. Marlina, očeta morilčevega, ker se sumi, da je on intelektualni prouzročitelj roparskega umora.

— (Umor à la Francesconi.) Gotovo se vsakdo še dobro spominja zločina Francesconijevega na Dunaji; podobno hudodelstvo se je zgodilo 30. novembra preteklega leta v Marseillu na Francoskem. Omenjenega dne je poslal denarni zavod „Crédit Lyonnais“ svojega skontista pobirat novcev. O poldne moža ni bilo doma, in ker o njegovi poštenosti nihče ni dvomil, so koj mislili, da se mu je kaka nesreča pripetila, in naznanili so stvar policiji. Med tem pa je priletela neka ženska in poročila, da je našla v svoji hiši zadušnega človeka. Koj je hitela policija tja in našla — mrtvega skontista. Truplo je bilo na rokah in nogah zvezano in krog vratu je imelo zategneno vrstico. Denarji so bili vsi pobrani. Gospodinja se je izjavila, da je vzel pred nekoliko dni nepoznan mož pri nji stanovanje, a po dnevi ga ni bilo nikdar doma. Ko je danes prišla zvečer domov, videla je ključ v vratih tujčevih, stopila notri in zapazila mrtvega. Policija je kmalo zvedela, da je pri nekem kupcu neznan mož kupoval kovček in ga plačal z velikim bankovcem, katerega je potegnil iz večjega zavitka. Kmaló so ga zasledili in konečno je obstal, da je

on morilec. Povedal je, da sta s tovarišem, ki je pa všel med tem na Španjsko, izdala sama „tratto“ in privabila tako skontista v sobo. Tu sta ga umorila in potem velik del naropanega denarja v obliži zakopala. Policija je v istini našla na popisanim mestu večino svote, katero je vbogi skontist imel pri sebi.

— (Električno razsvetljena gledališča.) Časnik „Temps“ našteva gledališča, v katerih gori električna luč: gledališče v Brnu ima 900 svetilnic, gledališče Bijou v Bostonu 650, rezidenčno gledališče v Monakovem 750, kraljevo gledališče v Stuttgartu 500, národno gledališče v Pragi 1600, gledališče Manzoni v Rimu 280 in Scala v Milanu 3000 svetilnic. Na Kranjskem ima, kakor je znano, g. Majdič v Kranji napeljšano električno razsvetljavo v svojem mlinu na Savi. Potrebne stroje goni mu vodna moč, med tem ko rabijo omenjena gledališča parne stroje v to svrhu.

Domače stvari.

— (Poziv.) Upravni odbor društva „Národni dom“ sklenil je v svoji seji dne 9. marca t. l., da se od uplašnih deležev izplačajo obresti za leto 1883. V zmislu § 4. društvenih pravil pozivlje torej podpisani odbor vse one p. n. gospode deležnike, kateri zahtevajo, da se njim te obresti izplačajo, naj se oglašé do konca leta 1884. pri društvenem blagajniku gosp. dr. Staretu, ker bi inaiči po navedenem paragrafu taiste zapadle društvu na korist. V Ljubljani dne 10. marca 1884. Za upravni odbor društva „Národni dom“: Dr. Alf. Mosché, predsednik. Iv. Hribar, tajnik.

— (Koncert v redutni dvorani.) Po-roča se nam, da priredi v dan 19. marca v redutni dvorani moški in mešani pevski zbor ljubljanske čitalnice velik koncert, pri katerem sodeluje tudi vojaška godba domačega polka. P. n. gospé, gospice in gospodje pevci prav marljivo in mnogobrojno obiskujejo skušnje. Spored za ta koncert, na katerega častite bralce uže naprej opozarjamo, priobčimo prihodnje.

— (V gledališči) palo je pri včerajšnji nemški predstavi z zgorenje galerije jako veliko in težko operno kukalo v partér, ne da bi bilo k sreči koga poškodovalo.

— (Katoliško rokodelsko društvo) kupilo je od vdove ranjcega pasarja g. Schreiner-ja kos vrta za 2000 gold. v Poljski ulici blizu novega poslopja za učiteljsko vadnico ter misli tam sozidati lastni društveni dom. V njem bo prostorna dvorana z galerijo za gledališke predstave in prenočišče za one potujoče pomočnike, ki so člani katoliških rokodelskih društev, vrhu tega bralne in učilne sobe. Za poslopjem bode vrt in kegljišče v vedrilo društvenikom. Sè zgradbo se hoče baje pričeti še letošnje leto. Ni dvojbe, da bode požrtvovalno in vneto delovanje društvenega predsednika, g. duhovenskega svetnika Gnjezde, društvu v prid, da se ta velika naloga na korist društvu in veliko veselje društvenikov izvrši, ki si uže dolgo želé lastnega doma.

— (Žganje — morilec.) V Kozarjih so našli 9. t. m. znano vlačugo Marijano Verhovce mrtvo na stelji posestnika Ivana Civhe. Babura je spila prejšnjega dne v vaški gostilni četrto litra žganja skorej v jednom dušku in ker je še vedno pozelela pijače, kupoval ji je nek kmečki fant še več žganja, tako da je konečno zeló pijana šla spat na steljo. Družega jutra se pa ni več zbudila — umrla je v pijanosti svoji! — Res strašen vzgled, kam pripelja človeka nesrečno žganje, ki se žali-bog vedno pogosteje vidi na mizah naših pivcev. Pač je treba z vsemi sredstvi ovirati to žganjarsko kugo, ako nečemo, da naš narod ne propada v nraštvenem in duševnem oziru!

— (K samomoru v Kranji.) K včerajšnji notici dostavljamo, da je raztelesenje pokazalo, da je bil nesrečnež Ant. B. na duhu bolan in je učinil samomor v zmetenosti.

— (Nož.) Pri današnji porotni obravnavi bil je zatožen 18letni tovarniški delavec v Velčah, Fran Černe hudodelstva uboja. Dne 30. januarja leta 1883. pil je zatožen v Velčah v gostilnici pri Gostinčarji v družbi s 21letnim tovarniškim delavcem Jan. Jesihom in družimi fanti, a nobeden ni bil pijan in prav mirno so se zabavali. Med pogovorom izusti Janez Jesih besede: „Krucifix —

madona!“ na kar ga zatoženi Fran Černe opomni, da je nespodobno, rabiti takih besedij. Janez Jesih ga zavrne: „Molči, smerkovec!“ in pri-loži Franu Černetu zaušnico. Ko gré Janez Jesih čez nekaj časa iz gostilnice, gré tudi zatoženi Fran Černe za njim in ga zabode z nožem v vrat, glavo in srce, da se Janez Jesih takoj zgrudi mrtev na tla. Zatoženi ne taji dejanja, in ko so porotniki njim stavljeno vprašanje jednoglasno potrdili, bil je Fran Černe zaradi hudodelstva uboja obsojen na štiri leta težke ječe, poostrene z postom vsaki mesec.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 11. marca. Finančni minister je v dvehurnem govoru pobijal očitanja opozicijskih govornikov, posebno Plenerja. Izjavil se je, da ima v blagajnicah na razpolago okoli 7-2 milijonov za pokritje deficita; zato znaša pravi upravni deficit za l. 1883. komaj 3-3 milijona glđ.

Minister odločno zanikava, da bi bil ukazal bolj strogo postopanje pri pobiranju davkov; ravno naopak, naročil je nekaterim finančnim direkcijam, olajševati plačevanje onim posestnikom, ki plačujejo samo 5 ali 10 glđ. zemljiščinega in hišnega davka.

Nadalje minister dokazuje, da ne bode l. 1885 nikacega upravnega deficita več, ako ne pridejo posebne nesreče. Pravi tudi, da se pri finančnih načrtih ne more ozirati na posamične dežele, temuč v poštev mora jemati edino davkoplačevalce kot take.

Ker je opozicija kazala Laško kot vzgled, nadaljuje minister, da se v gospodarstvenem oziru naše cesarstvo uže dá primerjati z Laško; in ko bi zbornica in prebivalstvo posnemalo Lahe v istini, potem bi v malo letih izginil deficit in valuta bi se vredila. One poti, ki jo je hodil nek umrli finančni minister levice, namreč: Povečanje davčnih priklad, prodaja državnih posesti, zvikanje odbitja pri rentnih kuponih — te poti on noče nastopiti. Nadalje prosi, da bi se vsaj zakon o davku žganih pijač in novela o pristojbinah sprejela.

Pritožbe o pritisku in tlačenji nemštva so po polnem neopravičene. Vlada ne išče parlamentarnih bojov; ako se pa nam navzlic ugodnemu gospodarstvenemu in finančnemu stanju ponuja boj, se ga vlada ne bode ustrašila, in sicer toliko manj, če izvira tudi od skupne opozicije; smatrala ga bode kot nezasluzeno zló in ostala bode na začetem potu.

Brezpogojni parlamentarni boj mora se končati s porazom one stranke, ki identificira strankarske interese z državnimi, ki v najbolj neutralna vprašanja vtikuje strast in politično nasprotstvo. Vlada je prepričana, da je v tako monarhični državi, kot je naša, prihodnost onih, ki se držé principov, ki so ustanovili avstrijsko državo. Bodočnost je nas vseh, ne samo jednega národa. Minister konečno prosi, da bi se budget smatral kot skupna, ne pa kot politična zadeva. (Burna pohvala na desni. Od mnogih strani čestitajo ministru.)

Poslanec Tonner se obrača zoper pesimistično razlaganje, ki se čuje o budgetu z leve strani; povdarja produktivne troške in opominja levico na obnašanje sedanje desnice, ko je bila še v manjšini. Kako opravičene in zmerne so terjatve večine, kaže nam naprava česke univerze v Pragi. Izraz „bóre zbornica“ se zdi govorniku toliko opravičen, ker se res peča zbor čestokrat z nepotrebnim bojem in kregom. Pojasnuje jezikovne razmere na Českem in kaže, kako levica zlobno preobrača zahteve po pravičnih težnjah. Konečno se energično protivi razdelitvi Česke, ki bi bila le začetek razrušenja Avstrije. (Bravo! na desnici.)

Posl. Russ je v dolgem govoru polemizoval zoper vlado. Rekel je, da se je misel o razdelitvi Česke rodila iz potrebe miru. Sedanje razmere more predrugačiti večina zbornice in če te taji, potem mora njegova stranka misliti, da potrebuje te zmešnjave za to, da ohrani svojo moč. Potem napada vlado zaradi njenega obnašanja proti delavcem. Najprej je vporabljala delavce zoper liberalce, konečno pa kmete zoper kmete.

Govornik konča z besedami: Če se ta politika dalje obdrži, bomo Nemci svojo politiko vredili v strogo narodnem zmislu, potem se bomo spomnili, da smo skozi stoletja bili v tesni zvezi z veliko nemško državo — in tako bomo tudi delali. Sedaj ta misel še ni tolikanj prodrla v širne kroge, a ko se to zgodi, potem se naj vlada ne čudi. Mi nismo podpirali tega gibanja — zato so časih volilci naši celó nezadovoljni z nami. Naš boj ne velja samo narodu našemu, temuči tudi dinastiji, ki je naše krvi, in velja stari Avstriji. (Pohvala na levici.)

Telegrafično borzno poročilo

z dne 12. marca.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	79.75
» » » » » srebru	80.85
Zlata renta	101.75
5% avstr. renta	95.25
Delnice narodne banke	846.—
Kreditne delnice	323.75
London 10 lir sterling	121.55
Srebro	—
20 frankovec	9.62
Cekini c. kr.	5.70
100 drž. mark	59.25

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
11. marca	7. zjutraj	734.15	+ 1.1	sz. sl.	s. j.	0.00
	2. pop.	734.19	+ 9.6	jz. sl.	obl.	
	9. zvečer	735.25	+ 8.4	»	»	

Na prsih in pljučah bolehnim!

Gospodu **Jul. pl. Trnkoczy-ju**, lekarju v Ljubljani na Mestnem trgu. Zamán vporabljal sem pri kašlju in pljučnih bolečinah razna sredstva, dokler nijsem poskusil **Vašega soka iz kranjskih planinskih zelišč a 56 kr.**, in z veseljem sem opazil zboljševanje. Blagovolite mi poslati še 3 steklenice.

Spoštovanjem Vaš udani
Josip Malešič v Sisku.

!!Priznanje!!

Proti bolečinam v glavi in želodcu!

Gospodu lekarnarju **Trnkoczy-ju** v Ljubljani, Mestni trg št. 4.

Z veseljem Vam naznanjam, da so mi Vaše **kri čistilne kroglice**, škaljica po 21 kr., **izredno dobro služile**. Vročina, katero sem čutila po vsem telesu, potem **hudi glavobol** in sem ter tje napadajoča me **mrzlica**, sami nasledki **zapretja** in **želodčnega katara**, ponehali so, hvala Bogu, po polnem, ko sem uživala Vase **kri čistilne kroglice**, tako da ljudje že pravijo, da sem veliko bolj zdrava videti.

Zahvaljevala se Vam v novi prav iskreno, Vas prosim, da mi pošljete za 1 gld. 5 kr. še en zavitek teh takó izvrstno delujočih **kri čistilnih kroglic**.

Pozdravlja Vas, sem najudanejša
Lucija Štibar.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva **oživljajoče**, **zaprči pokončanje zob** in odpravi **slab duh** iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, vpliva **zelo oživljajoče** in napravi zobe **blesteče bele**, a 30 kr.

Najnovejše spričalo.

Vaše blagorodje!

Mnogo let vporabljam Vašo **salicilno ustno vodo** in **salicilni zobni prašek** z izvrstnim vspehom in priporočati ja moram vsakemu najtopleje. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice. Spoštovanjem
(7) 12—3 **Anton Slama**, župnik.

Vsa navedena sredstva ima **vedno frišna** v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

lekarna pri „Samorogu“

Jul. pl. Trnkoczy-ja
na Mestnem trgu v Ljubljani.

Odgovorni urednik prof. Fr. Šuklje.

Uradni glasnik

z dne 12. marca.

Razpisane ustanove: Sedem Frd. Žige baron Schwitzen-ovih ustanov po 126 gold. za 1884. leto za uboge, bolehe vdove in sirote kranjskega plemstva; prošnje do 10. aprila t. l. c. kr. deželni vladi.

Eks. javne dražbe: Posestvo Marije Jarec iz Orli, sodna cena 1392 gold., dne 29. marca, 30. aprila in 28. maja t. l., vselej ob 9. uri dopoldne v Ljubljani. — Posestva Tomaža Blažiča iz Planine, sodna cena 1295 goldinarjev, dne 26. marca t. l. v Kranjski Gori.

Tuji.

Dne 10. marca.

Pri **Maliči:** Amberger, potovalec, in Schüler, inženir, oba z Dunaja. — Pirker, vodja vrelcev v Kostrivnici. — Felicetti pl. Liebenfels, c. kr. okr. komisar s sopogo iz Celja.
Pri **Slonu:** Koch, trgovec iz Celovca. — Ratz, župan iz Kirsenthauer-a. — Littauer iz Legnic.
Pri **Južnem kolodvoru:** Schönwetter in pl. Kusevitz, zasebnika z Dunaja. — Dr. Wurm z sinom iz Brna. — Rutter, potovalec iz Linca. — Matičević in Srinčič, trgovca iz Dubrovnika.
Pri **Virantu:** Dr. Fraidl, c. kr. avskultant iz Krškega. — Kresse iz Ribnice. — Vetter, potovalec z Dunaja.

Umrli so:

V bolnici:

Dne 10. marca. Fran Lavriha, kajžarjev sin, 6 l., oslabljenje močij.

Vabilo

k

občnemu zboru društva „Narodni dom“.

Vsled sklepa upravnega odbora v seji dne 19. marca t. l. bode letošnji občni zbor društva „Narodni dom“ dne 17. aprila 1884 ob 6. uri zvečer v dvorani ljubljanske čitalnice z naslednim dnevnim redom:

- 1.) Predsednikov nagovor.
- 2.) Poročilo tajnikovo.
- 3.) Poročilo blagajnikovo.
- 4.) Poročilo pregledovalnega odseka.
- 5.) Nasvet upravnega odbora, da se spremenita §§ 2 in 4 društvenih pravil.
- 6.) Volitev predsednika.
- 7.) » upravnega odbora.
- 8.) » pregledovalnega odseka in
- 9.) posamični nasveti društvenikov.

Vsi p. n. gospodje društveniki so torej uljudno povabljeni, da se udeležijo tega občnega zbora v polnem številu.

V Ljubljani dne 12. marca 1884.

Za upravni odbor društva „Narodni dom“:

Iv. Hribar,
tajnik.

Dr. Alf. Mosché,
predsednik.

Računski sklep

„Notranjske posojilnice v Postojini“

registrirane zadruge z omejenim poroštvom

za prvo upravno leto 1883.

Denarni promet.

Dohodki.		gld.	kr.	Troški.		gld.	kr.
Društveni deleži, 60 po 100 gld.	6000	—		Inventar	301	79	
Opravični » 63 » 10 »	630	—		Posojila društvenikom	23750	50	
Pristopnina ali donesek v rezervni fond	84	07		Na predplačana posojila vrnene obresti	—	79	
Naloženi denar pri drugih zavodih se vzdigne	3250	—		Vrnena izposojila drugim zavodom	6422	—	
Upravne doklade	431	59		Plačane obresti od izposojil	110	—	
Hranilne vklade	7779	80		Izplačane hran. vklade	3162	73	
Izposojila zadruge pri drugih zavodih	9422	—		» obresti za nje	6	92	
Obresti od posojil	762	16		Upravni troški	468	29	
Vrnena posojila	10461	—		Naloženi denar pri drugih zavodih	3985	—	
				Gotovine dne 31. decembra 1883	612	60	
	38820	62			38820	62	

Konto izgube in dobička.

Debet.		gld.	kr.	Credit.		gld.	kr.
Izplačane obresti za hranilne vloge	6	92		Prejete obresti	762	16	
Kapitalizovane obresti hranilnih vlog	72	24		Zaostale obresti	19	95	
Na l. 1884 naprej plačane obresti	225	74		Na upravne troške	431	59	
Obresti za izposojila zadruge	110	—		Na izposojila zadruge za leto 1884 naprej plačane obresti	30	48	
Uradni troški	468	29					
Čisti dobiček	360	99					
	1244	18			1244	18	

Bilanca.

Activa.		gld.	kr.	Passiva.		gld.	kr.
Inventar	301	79		Društveni deleži 60, po 100 gld.	6000	—	
Posojila društvenikom	23750	50		Opravični » 63 » 10 »	630	—	
Zaostale obresti	19	95		Pristopnina ali donesek v rezerv. fond	84	07	
Gotovine dne 31. decembra 1883	612	60		Plačane obresti od izposojil zadruge	110	—	
				Hranilne vloge	7779	80	
				Kapitalizovane obresti	72	24	
				Naprej plačane obresti za l. 1884	225	74	
				Izposojila zadruge	9422	—	
				Čisti dobiček	360	99	
	24684	84			24684	84	

V Postojini dne 24. februarja 1884.

Peter Kraigher m. p.,
kontrolor.

Dr. Ivan Pitamic m. p.

Josip Lavrenčič m. p.,
blagajnik.

Z glavnimi in pomočnimi knjigami primerili in v redu našli.

Za nadzorovalni odbor:

Anton Globočnik m. p.

Dr. Jurij Sterbenec m. p.

(18)

Tiskata in zalagata Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.